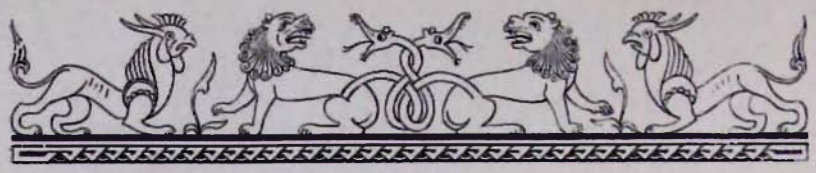

89. ՔԱՌԱՍՈՒՆ ԿԱՑԻՆ

Ըլում ա չի ըլում, մի կնիկ ա ըլում։ Էտ կընգանը ըրախա չի ըլում։ Մի օր բաղը քընալի վախտը էտ կընիկը տեսնում ա ճըմպի ղրաղին մի պարուր ըրած ըրախա վեր քըցած։ Վեր ա ունում. պիրում տուն։ Էտ ըրախեն ախճիկ ա ըլում։ Էտ ախճիկը, վեր մըծանում ա, մի օր արա խորթ մերը ասում ա. «Տու իմ հալալ ախճիկը չես։ Քեզ քըթել եմ մեր բաղի ճմպի վրա։ Ինձանից սավահի աշխարքի ըրեսին տու վեչ մի պան չունես»։

Մի քանի վախտից ետը, հարևան շենից մի տղա յա կյալիս, էս ըխճկանը տեսնում, հվանում, փըսակվում, տանում իրանց տուն։ Մի տարից ետը, էս կընիկը չոքում մի ախճիկ ա պիրում։ Տրանից էլ մի տարի ետը, մըկ էլ չոքում մի տղա յա պիրում։ Էս ըրախեքը, վեր յոթ-ութ տըրեկան են տառնում, մի օր մերը սրանց վեր ա ունում, տանում շենիցը տուս ման ըծիլի։ Էս ըրախեքը թիթեռ են տեսնում, ետնիցն են ընգնում, ծիտ են տեսնում, ետնիցն են ընգնում, մերն էլ սրանց ետնիցը։ Վերչը շենից ահագին հրովանում են, կյալիս հըսնում մի ծակ քեռծի։ Մերը մըն էլ էն տեսնում, վեր մի քառասուն ծիավեր իրենց շրջապատել են։ Ինքը իրան մտածում ա. «Կա չկա սրանք ղաչաղնի են»։ Հարա՜յ ա տալիս, վա՜յ ա կանչում, վեչ մի օքութ։ Ղաչաղների մեծը տեսնում ա, վեր շատ սուրուն կընիկ ա, ասում ա. «Ըսօրվանից տու իմ կընիկն ես, ըստեղից էլ քեզ պըրծնիլ չկա»։ Ղաչաղների մեծը էս կընգանը հու ըրախոնցը վեր ա ունում պիրում էս ծակ քեռծի մեչը։ Մի օր, էրկու օր սրանք սրրտվերվում են, ջան ասում, ջան լըսում։

Մի օր էլ ղաչաղների մեծը էս կընգանը ասում ա. «Ես հվատում չեմ, վեր տու ինձ սիրում ես։ Թա ուզում ես հվատամ, էյրնա քու մարթին խափի պեր ըստեղ, ըսպանեմ, արխային ապրենք»։

Կնիկը ռազի ա կենում, ըրախունցը ըտե թող անում, վեր կենում, էյրնում տուն։ Մարթը ասում ա. «Ա՛յ կնիկ, էսքան վախտ ըա վիրդե՞ղ ես ըլել, բա հո՞ւր են ըրախեքը»։ Կընիկը ասում ա. «Քյաշալ եմ հերանց։ Ըրախեքը ընդեղ հիլ եմ ըրել եկել, վեր քեզ վեր ունեմ էյրնանք։ Մերս ասում էր, վեր քեզ կարոտել ա, ուզում ա տեսնի»։

Էրսի օրը մարթ ու կնիկ վեր են կենում ճամպա ընգնում։ Հենց վեր հրսնում են էն ծակ քեռծի կուշտը, ղաչաղնիքը կյալիս են հու արանց փռնում։ Ղաչաղների մեծը ասում ա. «Էտ մարթին կապեցեք էն ծառին հու մեր յամրը արեք կըլխին, լամքի տնիլի տեղ չունենք։ Արանից հետը էս ըրախեքը իմն են, կնիկն էլ հետը»։

Քըշերվա մի վախտը ախճիկը վեր ա կենում չոլ տուս կյալիս։ Հերը ճնանչում ա, ասում ա. «Ախճիկս, ե՛կ էս քանդիրով կապած ծեռներս պաց ըրա։ Ախճիկը ասում ա. «Տու հո՞վ ես»։ Էտ մարթը ասում ա. «Ես քու հերն եմ»։

«Մուտ ես ասում, իմ հերը էնա, հրեն իմ մոր ծոցումը քուն ըլած»,—պատասխանում ա ախճիկը, քյըներում քուն ըլում։

Մի քիչ հետ տղեն ա չոլ տուս կյալիս։ Հերը ասում ա. «Տղա՛ ջան, եկ իմ կուշտը»։ Տղեն, վեր հոր սասը լսում ա, վաղ ա տալիս. ընդնում վեռերը, լաց ա ըլում։ Հերն ասում ա. «Լաց ըլելից օքուտ չկա։ Էն մարթը, վեր հմի քու մոր ծոցումը քուն ըլած ա, մեր դուշմանն ա։ Քյըրնա նրա խանչալը կյըղացի ըտեր, էս քանդիրը կըտորի»։ Տղեն հրետին բռնում ա, խանչալը կյըղանում, պիրում քանդիրը կըտորում։

Հերը պաց ա ընդնում, խանչալը վեր ունում, մտնում ծակ քեռծի միչը, ընդնում ղաչաղների ջանին, կըտորում։ Էտ վախտը ղաչաղների մեծը վեր ա կենում։ Կնգա իսկական մարթը տապըռ ա կենում։

— Ա՛յ կընիկ,—ասում ա ղաչաղների մեծը,—ըրազումս տեսա քառասուն կացին, քըսանը քյըրնաց, քըսանը՝ մնաց։

Կընիկը ասում ա.—Ա՛յ մարթ, քուն ըլի. արազ տեսնալի վախտ ե՞ս քրթել։

Մարթը էլի կլոխը տրնում ա կընգա ծոցին հու քուն ըլում։

Էտ վախտը էտ կընգա իսկական մարթը տապըռ կցած տե-

ղիցը տու՞ս ա կյա՛լիս, խանչալը քաշում մնացած ղաչաղների վրա։ Սաղին կտորում ա, կյա՛լիս հրսնում ղաչաղների մեծին. «Վե՛ր կաց,—ասում ա,— հմի էլ ես եմ արաղ տեսել»։

— Տեսա քառասուն կացին, երեսունինները քյընաց, մինը մընաց։ Էտ մինը տո՞ւ ես։—Խանչալը քաշում ա հու սրա՛ սերտն էլ խառնում։ Էտ վախտը կնիկը վեր ա կենում, մարթի վեստերը ընգնո՞ւմ, ըղաչանք, պըղատանք ա անում, վեր իրան չըսպանի։

— Մինչով տո՞ւ իսկական վրո՞ւնի չտա՛ռնա՛ս, ես քեզ ըսպանողը չեմ,—ասում ա մարթը, տղին վեր ունում, ըտեղից տու՞ս կյա՛լիս։ Մեծ-մեծ քարեր ա պիրո՞ւմ էս քերծի ծակը պինդ ծածկում, կընգա՛նը հու ըղճկանը մեռելների կըշտին հիլ անում, կյա՛լիս տուն։

Տրա՛նից ետը, քառասուն օր, քառասուն քըշեր ա անց կենում։ Քառասունմինընչի օրը տղեն հորը ասում ա. «Ապա՛, նկ քյընա՛նք, տեսնանք իմ մերն ու քիրը հինչ են տա՛ռել»։ Հերն ասում ա. «Դո՞ւզ ես ասում, քյընա՛նք, տեսնանք»։

Հեր ու տղա վեր են կենում, ճամպա ընգնում, քյընում, հրսնում էտ ծակ քարին։ Հերը մոտ ա քյընո՞ւմ, քարերը թոլ ա տալիս, ծակը պա՛ց անում։ Մըկ էլ էն ա տեսնում, վեր մի վրո՞ւնի նման պա՛ն դըբա իրանց ա կյա՛լիս։ Խանչալը քաշում ա վիզը կտրում, կընգա՛ լեշը տափին փըռում։

Հեր ու տղա շունչ են առնում, մըտնում էտ ծակ քարի մեջը։ Տեսնում են վե՛չ մեյիդ կա, վե՛չ էլ ախճիկ։ Տո՞ւ մի ասի էտ քառասուն օրվա մեջին մեր ու ախճիկ սաղին կերել են, վերչումը, վեր էլ ուտիլի պա՛ն չի ըլել, մերը փըռնել հրազատ ըխճկանն ա կերել։

Ըստե՛ղից հեր ու տղա վեր են կենում կյա՛լիս տուն։ Հերը տղին ասում ա. «Միտտ պահի, վեր հարամից հալալ չի ըլի»։